ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 3ης Μαρτίου 2011 *

Στην υπόθεση C-440/09,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Sąd Najwyższy (Πολωνία) με απόφαση της 18ης Αυγούστου 2009, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Νοεμβρίου 2009, στο πλαίσιο της δίκης

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu

κατά

Stanisława Tomaszewska,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-J. Kasel (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet και E. Levits, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Νοεμβρίου 2010,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— το Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu, εκπροσωπούμενο από τις D. Karwala-Szot και B. Rębilas,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις J. Faldyga και A. Siwek,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον V. Kreuschitz και την M. Owsiany-Hornung,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 45 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των

συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1992/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 392, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu (ιδρύματος κοινωνικής ασφαλίσεως – ταμείου Nowy Sącz, στο εξής: Zakład Ubezpieczeń Społecznych) και της S. Tomaszewska σχετικά με τη ληπτέα υπόψη περίοδο καταβολής εισφορών που συμπλήρωσε η ενδιαφερομένη εντός άλλου κράτους μέλους καθώς και με τις λεπτομέρειες καθορισμού της ελάχιστης περιόδου που απαιτεί το πολωνικό δίκαιο για την απόκτηση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Το νομικό πλαίσιο

Η κανονιστική ρύθμιση της Ενώσεως

3 Κατά το άρθρο 1, στοιχείο ιη΄, του κανονισμού 1408/71, ως «περίοδοι ασφαλίσεως» νοούνται οι περίοδοι εισφορών, απασχολήσεως ή μη μισθωτής δραστηριότητας που καθορίζονται ή αναγνωρίζονται ως περίοδοι ασφαλίσεως από τη νομοθεσία υπό την οποία πραγματοποιήθησαν ή θεωρούνται ότι πραγματοποιήθησαν, καθώς και κάθε

εξομοιούμενη προς αυτές περίοδος, κατά το μέτρο που αναγνωρίζεται από τη νομοθεσία αυτή ως ισοδύναμη προς περίοδο ασφαλίσεως.

4 Το άρθρο 45 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «συνεκτίμηση των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες στις οποίες έχει υπαχθεί μισθωτός ή μη μισθωτός για την απόκτηση, τη διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών», ορίζει στην παράγραφο 1:

«1. Εάν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την απόκτηση, τη διατήρηση, ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών, δυνάμει συστήματος που δεν είναι ειδικό σύστημα κατά την έννοια των παραγράφων 2 και 3, από την πραγματοποίηση περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας, ο αρμόδιος φορέας αυτού του κράτους μέλους λαμβάνει υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους, στα πλαίσια είτε γενικού είτε ειδικού συστήματος, που εφαρμόζεται σε μισθωτούς ή μη μισθωτούς. Προς τον σκοπό αυτό, ο εν λόγω φορέας λαμβάνει υπόψη τις ως άνω περιόδους, σαν να πρόκειται για περιόδους που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει.»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

5 Στην Πολωνία, οι συντάξεις γήρατος και λοιπές συντάξεις διέπονται από τον νόμο περί συντάξεων γήρατος και λοιπών συντάξεων που καταβάλλει το ταμείο κοινωνικής ασφαλίσεως (ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), της 17ης Δεκεμβρίου 1998, όπως κωδικοποιήθηκε (Dz. U. του 2004, nº 39, θέση 353, στο εξής: νόμος περί συντάξεων γήρατος).

6 Το άρθρο 5 του νόμου περί συντάξεων γήρατος ορίζει τα εξής:

«1. Για τον καθορισμό του δικαιώματος συντάξεως γήρατος ή άλλης συντάξεως και τον υπολογισμό του ύψους της λαμβάνονται υπόψη, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 έως 5, οι ακόλουθες περίοδοι:

1) οι κατά την έννοια του άρθρου 6 περίοδοι εισφορών·

2) οι κατά την έννοια του άρθρου 7 περίοδοι που αναγνωρίζονται ως περίοδοι κοινωνικής ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών,.

2. Για τον καθορισμό του δικαιώματος συντάξεως γήρατος ή άλλης συντάξεως και τον υπολογισμό του ύψους της λαμβάνονται υπόψη οι αναγνωριζόμενες χωρίς καταβολή εισφορών περίοδοι μόνο μέχρι το ένα τρίτο των αποδεδειγμένων περιόδων καταβολής εισφορών.

[...]»

7 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«Για τον καθορισμό του δικαιώματος συντάξεως γήρατος και τον υπολογισμό του ύψους της λαμβάνονται επίσης υπόψη ως περίοδοι εισφορών, με την επιφύλαξη του άρθρου 56, οι ακόλουθες περίοδοι:

[...]

3) οι πριν από την 1η Ιανουαρίου 1983 περίοδοι εργασίας στον γεωργικό τομέα, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μετά τη συμπλήρωση του 16ου έτους της ηλικίας, αν οι διαπιστωθείσες σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 7 περίοδοι εισφορών και περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών είναι μικρότερες του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την απόκτηση δικαιώματος συντάξεως γήρατος, κατά το μέτρο που απαιτείται για τη συμπλήρωση του εν λόγω χρονικού διαστήματος.»

8 Το άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί συντάξεων γήρατος έχει ως εξής:

«Ασφαλισμένοι γεννηθέντες πριν από την 1η Ιανουαρίου 1949, οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει την αναφερομένη στο άρθρο 27, σημείο 1, ηλικία συνταξιοδοτήσεως, μπορούν να συνταξιοδοτηθούν:

1) οι γυναίκες που έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας, αν αυτές είτε έχουν συμπληρώσει περιόδους εισφορών και περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών τουλάχιστον 30 ετών είτε έχουν συμπληρώσει περιόδους εισφορών και περιόδους χωρίς την καταβολή εισφορών τουλάχιστον 20 ετών και έχουν αναγνωρισθεί ως πλήρως ανίκανες προς εργασία.»

9 Κατά το άρθρο 46 του νόμου αυτού:

«1. Το συνταξιοδοτικό δικαίωμα σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των άρθρων 29, 32, 33 και 39 αναγνωρίζεται επίσης υπέρ των ασφαλισμένων που έχουν γεννηθεί μετά την 31η Δεκεμβρίου 1948 και πριν από την 1η Ιανουαρίου 1969, αν αυτοί πληρούν σωρευτικώς τις επόμενες προϋποθέσεις:

1) δεν έχουν προσχωρήσει σε κανένα από τα λεγόμενα ανοικτά συνταξιοδοτικά ταμεία ούτε έχουν υποβάλει αίτηση για μεταφορά στον κρατικό προϋπολογισμό, μέσω του ιδρύματος κοινωνικής ασφαλίσεως, των πιστώσεών τους σε ανοικτό συνταξιοδοτικό ταμείο·

2) πληρούν, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2008, τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις αυτές προϋποθέσεις για την απόκτηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10 Μόλις συμπλήρωσε την ηλικία των 55 ετών, η γεννηθείσα την 1η Μαρτίου 1952 S. Tomaszewska, ζήτησε να της χορηγηθεί πρόωρη σύνταξη.

11 Δεν είχε προσχωρήσει σε ανοικτό συνταξιοδοτικό ταμείο και είχε συμπληρώσει, στην Πολωνία, περιόδους εισφορών διαρκείας 181 μηνών, περιόδους χωρίς καταβολή εισφορών διαρκείας 77 μηνών και 11 ημερών, καθώς και περιόδους απασχολήσεως στη γεωργική εκμετάλλευση των γονέων της διαρκείας 56 μηνών και 25 ημερών. Επιπλέον, είχε συμπληρώσει επί του εδάφους της πρώην Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας περιόδους εισφορών διαρκείας 49 μηνών.

12 Με απόφαση της 2ας Αυγούστου 2007, το Zakład Ubezpieczeń Społecznych απέρριψε την αίτηση συνταξιοδοτήσεως που υπέβαλε τη S. Tomaszewska για τον λόγο ότι η αιτούσα δεν είχε αποδείξει τη συμπλήρωση της απαραίτητης ελάχιστης περιόδου ασφαλίσεως 30 ετών που προβλέπει το άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί συντάξεων γήρατος. Δεδομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, του εν λόγω νόμου, οι περίοδοι χωρίς καταβολή εισφορών δεν μπορούν να υπερβαίνουν το ένα τρίτο των περιόδων εισφορών που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία, το Zakład Ubezpieczeń Społecznych τής αναγνώρισε μόνον 181 μήνες ως περίοδο εισφορών και 60 μήνες και 10 ημέρες ως περίοδο χωρίς την καταβολή εισφορών. Επειδή η S.Tomaszewska δεν ήταν ούτε κάτοχος πιστοποιητικού πλήρους ανικανότητας

προς εργασία, το Zakład Ubezpieczeń Społecznych έκρινε ότι δεν πληρούσε τις καθορισθείσες για την πρόωρη συνταξιοδότηση των γυναικών προϋποθέσεις.

13 Η S. Tomaszewska άσκησε ενώπιον του Sąd Okręgowy w Nowym Sączu (περιφερειακού δικαστηρίου του Nowy Sącz) προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής. Με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2007, το τελευταίο έκανε εν μέρει δεκτή την προσφυγή της S. Tomaszewska κρίνοντας ότι είχε αναλογικό δικαίωμα συντάξεως γήρατος από τις 14 Μαΐου 2007.

14 Με απόφαση της 5ης Αυγούστου 2008, το Sąd Apelacyjny w Krakowie (εφετείο της Κρακοβίας) απέρριψε την έφεση που άσκησε το Zakład Ubezpieczeń Społecznych και επικύρωσε την πρωτοβάθμια απόφαση.

15 Κατά το Sąd Apelacyjny w Krakowie, ο συνυπολογισμός των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν στην Πολωνία και στο εξωτερικό καθιστά δυνατό να ληφθούν εξ ολοκλήρου υπόψη οι περίοδοι εισφορών που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία και στο εξωτερικό, σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των διακινουμένων εργαζομένων. Πράγματι, το να θεωρείται ότι οι περίοδοι εισφορών χωρίς καταβολή ασφαλιστικών εισφορών δεν μπορούν να υπερβαίνουν το ένα τρίτο των περιόδων εισφορών που πραγματοποιήθηκαν στην Πολωνία θα κατέληγε σε μια κατάσταση κατά την οποία οι περίοδοι εισφορών χωρίς καταβολή ασφαλιστικών εισφορών θα λαμβάνονταν υπόψη κατά τρόπο λιγότερο ευνοϊκό στην περίπτωση των διακινουμένων εργαζομένων απ' ό,τι στην περίπτωση των προσώπων που πραγματοποίησαν σχετικώς μακρές περιόδους εισφορών στην Πολωνία.

16 Το Zakład Ubezpieczeń Społecznych άσκησε αναίρεση επικαλούμενο εσφαλμένη ερμηνεία των άρθρων 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 και 15, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 (στο εξής: κανονισμός 574/72), καθώς και του άρθρου 5, παράγραφος 2, του νόμου περί

συντάξεων γήρατος. Συγκεκριμένα, το Sąd Apelacyjny w Krakowie έκρινε εσφαλμένως ότι οι περίοδοι εισφορών χωρίς καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία πρέπει να ληφθούν υπόψη στο μέτρο που δεν υπερβαίνουν το ένα τρίτο των περιόδων εισφορών που πιστοποιήθηκαν στην Πολωνία και στο εξωτερικό.

17 Το Zakład Ubezpieczeń Społecznych θεωρεί ότι, για να ληφθούν υπόψη οι διάφορες περίοδοι ασφαλίσεως, πρέπει να τηρηθεί η σειρά που αναφέρεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71. Για να εκτιμηθεί αν η περίοδος ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκε εντός κράτους μέλους είναι επαρκής για την αναγνώριση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ο αρμόδιος φορέας του εν λόγω κράτους μέλους θα πρέπει, αρχικά, να εφαρμόσει μόνο τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους και να καθορίσει αν η περίοδος ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκε εντός του τελευταίου παρέχει δικαίωμα συντάξεως γήρατος καταβαλλόμενης από τον εν λόγω φορέα. Αν οι καθοριζόμενες με τον τρόπο αυτό περίοδοι ασφαλίσεως είναι ανεπαρκείς, θα πρέπει, σε δεύτερη φάση, να ληφθούν υπόψη περίοδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν εντός άλλων κρατών μελών.

18 Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώνεται από το γράμμα του άρθρου 15 του κανονισμού 574/72. Επιπλέον, επιτρέπει να ληφθεί υπόψη το σύνολο των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν στο εξωτερικό, τόσο των περιόδων εισφορών όσο και των περιόδων κατά τις οποίες δεν καταβλήθηκαν ασφαλιστικές εισφορές, στο μέτρο που ενδεχόμενος περιορισμός του συνυπολογισμού ορισμένων περιόδων εισφορών δεν θα ίσχυε για τις περιόδους που συμπληρώθηκαν στο εξωτερικό, πράγμα το οποίο θα είχε ιδίως μεγάλη σημασία αν οι περίοδοι αυτές είχαν πραγματοποιηθεί υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, το οποίο τις λαμβάνει υπόψη για τη διαπίστωση της αποκτήσεως της παροχής.

19 Αντιθέτως, κατά το Sąd Apelacyjny w Krakowie, κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να εξομοιώσει, προκειμένου να καθορίσει το δικαίωμα παροχών που καταβάλλονται από την κοινωνική ασφάλεια σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν επί του εδάφους οιουδήποτε άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν επί του εδάφους του.

20 Έχοντας διαπιστώσει ότι η θέση του Sąd Apelacyjny w Krakowie ενισχύεται εντούτοις από το γράμμα του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1408/71 σχετικά με τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής, το αιτούν δικαστήριο συνάγει ότι η διαφορά συνοψίζεται στο ερώτημα αν το όριο που δεν μπορούν να υπερβούν οι περίοδοι εισφορών χωρίς καταβολή ασφαλιστικών εισφορών είναι ίσο με το ένα τρίτο της διάρκειας των περιόδων εισφορών που έχει επιβεβαιωθεί ότι αποκτήθηκαν στην Πολωνία ή με το ένα τρίτο όλων των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του ασφαλισμένου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πραγματοποιήθηκαν εντός άλλων κρατών μελών.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Najwyższy αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού [1408/71], σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, του κανονισμού [574/72], την έννοια ότι ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, ο οποίος διαπιστώνει ότι ένας εργαζόμενος δεν πληροί την προϋπόθεση της συμπληρώσεως στο εν λόγω κράτος επαρκώς μακράς περιόδου ασφαλίσεως για την απόκτηση συνταξιοδοτικού δικαιώματος δυνάμει της νομοθεσίας του, οφείλει να λάβει υπόψη περίοδο ασφαλίσεως που συμπληρώθηκε σε άλλο κράτος μέλος κατά τρόπον ώστε να υπολογιστεί εκ νέου η περίοδος ασφαλίσεως από την οποία εξαρτάται η απόκτηση του δικαιώματος εφαρμόζοντας τις διατάξεις του εθνικού δικαίου και εξομοιώνοντας τη συμπληρωθείσα σε άλλο κράτος μέλος περίοδο με περίοδο πραγματοποιηθείσα στο εσωτερικό του κράτους, ή κατά τρόπο ώστε να προστεθεί η πραγματοποιηθείσα σε άλλο κράτος μέλος περίοδος στην πραγματοποιηθείσα εντός του κράτους περίοδο, αφού προηγουμένως υπολογίστηκε σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

22 Προκαταρκτικώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η διαφορά μεταξύ του Zakład Ubezpieczeń Społecznych και της S. Tomaszewska αφορά την απόκτηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ζήτημα το οποίο εμπίπτει στο άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, ενώ οι κανόνες που αφορούν τον υπολογισμό του ποσού των

παροχών καθορίζονται στα άρθρα 46 επ. του εν λόγω κανονισμού (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 9ης Δεκεμβρίου 1993, C-45/92 και C-46/92, Lepore και Scamuffa, Συλλογή 1993, σ. I-6497, σκέψη 13, καθώς και της 12ης Σεπτεμβρίου 1996, C-251/94, Lafuente Nieto, Συλλογή 1996, σ. I-4187, σκέψη 49).

23 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι, κατά τον καθορισμό της απαιτουμένης από το εθνικό δίκαιο ελάχιστης περιόδου ασφαλίσεως για την απόκτηση του δικαιώματος συντάξεως γήρατος από διακινούμενο εργαζόμενο, ο αρμόδιος φορέας του ενδιαφερομένου κράτους μέλους οφείλει να λάβει υπόψη, για τις ανάγκες του καθορισμού του ορίου που δεν μπορούν να υπερβούν οι περίοδοι εισφορών χωρίς καταβολή ασφαλιστικών εισφορών σε σχέση με τις περιόδους εισφορών, όπως αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους, μόνο τις περιόδους εισφορών που πραγματοποιήθηκαν εντός του εν λόγω κράτους ή όλες τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του διακινουμένου εργαζομένου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πραγματοποιήθηκαν εντός άλλων κρατών μελών.

24 Σύμφωνα με πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια να καθορίζουν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, ακόμη και αν τις καθιστούν αυστηρότερες, υπό τον όρον ότι οι θεσπιζόμενες προϋποθέσεις δεν συνεπάγονται καμία πρόδηλη ή συγκεκαλυμμένη διάκριση μεταξύ των εργαζομένων της Ενώσεως (αποφάσεις της 20ής Σεπτεμβρίου 1994 στην υπόθεση C-12/93, Drake, Συλλογή 1994, σ. I-4337, σκέψη 27· της 20ής Φεβρουαρίου 1997, C-88/95, C-102/95 και C-103/95, Martínez Losada κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-869, σκέψη 43, καθώς και της 20ής Ιανουαρίου 2005, C-306/03, Salgado Alonso, Συλλογή 2005, σ. I-705, σκέψη 27).

25 Πράγματι, το σύστημα που τέθηκε σε εφαρμογή με τον κανονισμό 1408/71 είναι αποκλειστικώς σύστημα συντονισμού, το οποίο αφορά κυρίως τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας ή των εφαρμοστέων νομοθεσιών επί των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων που κάνουν χρήση, υπό διάφορες περιστάσεις, του δικαιώματός τους της ελεύθερης κυκλοφορίας (αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 2006, C-493/04, Piatkowski, Συλλογή 2006, σ. I-2369, σκέψη 20· της 18ης Ιουλίου 2006, C-50/05, Nikula, Συλλογή 2006, σ. I-7029, σκέψη 20, και της 3ης Απριλίου 2008, C-103/06, Derouin, Συλλογή 2008, σ. I-1853, σκέψη 20).

26 Με το σύστημα αυτό είναι συμφυές το γεγονός ότι οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η συμπλήρωση των περιόδων απασχολήσεως ή ασφαλίσεως διαφέρουν ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο ο ενδιαφερόμενος εργαζόμενος άσκησε τη δραστηριότητά του. Οι προϋποθέσεις αυτές καθορίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο ιη΄, του κανονισμού 1408/71, αποκλειστικώς από τη νομοθεσία του κράτους μέλους υπό την οποία πραγματοποιήθηκαν οι επίμαχες περίοδοι.

27 Πάντως, καθορίζοντας τις εν λόγω προϋποθέσεις, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να τηρούν το δίκαιο της Ενώσεως και, ιδίως, τον επιδιωκόμενο από τον κανονισμό 1408/71 σκοπό, καθώς και τις αρχές επί των οποίων βασίζεται ο κανονισμός αυτός.

28 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο σκοπός του κανονισμού 1408/71, όπως αναφέρει η δεύτερη και η τέταρτη αιτιολογική σκέψη του, έγκειται στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων εντός της Ενώσεως, με ταυτόχρονη τήρηση των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως. Προς τούτο, όπως προκύπτει από την πέμπτη, έκτη και δέκατη αιτιολογική σκέψη, ο κανονισμός αυτός διέπεται από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των εργαζομένων έναντι των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών και σκοπεί στην κατά το δυνατό διασφάλιση της ίσης μεταχειρίσεως όλων των εργαζομένων που απασχολούνται στο έδαφος κράτους μέλους, καθώς και της μη δυσμενούς μεταχειρίσεως των εργαζομένων που ασκούν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας (προπαρατεθείσες αποφάσεις, Piatkowski, σκέψη 19, Nikula, σκέψη 20, και Derouin, σκέψη 20).

29 Ως προς την ασφάλιση γήρατος, ειδικότερα, το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 απαιτεί από τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την απόκτηση του δικαιώματος παροχών από τη συμπλήρωση ελάχιστης περιόδου ασφαλίσεως, να λαμβάνει υπόψη, αν αυτό είναι αναγκαίο για την απόκτηση του δικαιώματος παροχών του ενδιαφερομένου εργαζομένου, τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους

μέλους, σαν να πρόκειται για περιόδους που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία που αυτός εφαρμόζει.

30 Έτσι, το άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71 θέτει σε εφαρμογή την αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως, κατοικίας ή απασχολήσεως, όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 42, στοιχείο α΄, ΕΚ. Πρόκειται για βασική αρχή του συντονισμού, σε επίπεδο Ενώσεως, των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, με την οποία επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι η άσκηση του αναγνωριζομένου από τη Συνθήκη ΕΚ δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν συνεπάγεται απώλεια των πλεονεκτημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που θα μπορούσε να αξιώσει ο εργαζόμενος αν είχε διανύσει όλη τη σταδιοδρομία του σε ένα μόνον κράτος μέλος. Πράγματι, μια τέτοια συνέπεια θα απέτρεπε τον εργαζόμενο της Ενώσεως από την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας, οπότε και θα αποτελούσε εμπόδιο στην ελευθερία αυτή (αποφάσεις της 26ης Οκτωβρίου 1995, C-481/93, Moscato, Συλλογή 1995, σ. I-3525, σκέψη 28, και Salgado Alonso, προπαρατέθηκε, σκέψη 29).

31 Κατά συνέπεια, το κράτος μέλος έχει δικαίωμα όχι μόνο να επιβάλει ελάχιστη περίοδο ασφαλίσεως για τη θεμελίωση του δικαιώματος λήψεως συντάξεως που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, αλλά επίσης να καθορίσει τη φύση των περιόδων ασφαλίσεως που ενδέχεται να ληφθούν υπόψη προς τούτο, στο μέτρο που, σύμφωνα με το άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71, οι περίοδοι που συμπληρώθηκαν υπό τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους λαμβάνονται επίσης υπόψη, υπό τις ίδιες συνθήκες, όπως αν είχαν συμπληρωθεί υπό την εθνική νομοθεσία (βλ. υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Salgado Alonso, σκέψη 31).

32 Εν προκειμένω, από τον φάκελο που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι οι περίοδοι εισφορών που συμπληρώθηκαν εντός άλλου κράτους μέλους αναγνωρίζονται από το Zakład Ubezpieczeń Społecznych κατά τον καθορισμό της περιόδου που απαιτείται για την απόκτηση του δικαιώματος συντάξεως γήρατος και προστίθενται στο σύνολο όλων των περιόδων εισφορών που πραγματοποιήθηκαν στην Πολωνία. Πάντως, οι ίδιες αυτές περίοδοι εισφορών που συμπληρώθηκαν εντός άλλου κράτους μέλους δεν λαμβάνονται υπόψη οσάκις πρόκειται για τον καθορισμό του ορίου

του ενός τρίτου, το οποίο δεν μπορούν να υπερβούν οι περίοδοι εισφορών χωρίς καταβολή εισφορών σε σχέση με τις περιόδους εισφορών.

33 Όμως, δεν αμφισβητείται ότι ένας εργαζόμενος όπως αυτός για τον οποίο πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο οποίος συμπλήρωσε περιόδους εισφορών στην Πολωνία καθώς και εντός άλλου κράτους μέλους, βρίσκεται λόγω του γεγονότος αυτού σε λιγότερο ευνοϊκή κατάσταση από εκείνην του εργαζομένου που συμπλήρωσε όλες τις περιόδους εισφορών του στην Πολωνία.

34 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τον υπολογισμό στον οποίο προέβη το Zakład Ubezpieczeń Społecznych, η S. Tomaszewska μπορεί να επικαλεστεί μόνο περίοδο εισφορών χωρίς καταβολή εισφορών 60 μηνών και, επομένως, δικαιολογεί συνολικώς περίοδο εισφορών 346 μηνών, η οποία δεν αρκεί για να της επιτρέψει να διεκδικήσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα. Αντιθέτως, αν η S. Tomaszewska είχε συμπληρώσει όλες τις περιόδους εισφορών της στην Πολωνία, αντί να έχει ασκήσει το δικαίωμά της ελεύθερης κυκλοφορίας και να έχει συμπληρώσει περιόδους εισφορών εντός άλλου κράτους μέλους, θα μπορούσε να επικαλεστεί περίοδο εισφορών χωρίς καταβολή εισφορών 76 μηνών, οπότε θα είχε συγκεντρώσει 362 μήνες εισφορών που αντιστοιχούν στην ελαχίστη περίοδο των 30 ετών που είναι αναγκαία για να μπορεί να διεκδικήσει την απόκτηση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

35 Υπό τις συνθήκες αυτές, εφαρμογή του εθνικού δικαίου, όπως τη δέχθηκε το Zakład Ubezpieczeń Społecznych στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία, όταν πρόκειται για τον καθορισμό του ορίου του ενός τρίτου που δεν μπορούν να υπερβούν οι περίοδοι εισφορών χωρίς καταβολή εισφορών σε σχέση με τις περιόδους εισφορών, επιφυλάσσει στους εργαζομένους της Ενώσεως που άσκησαν το δικαίωμά τους της ελεύθερης κυκλοφορίας δυσμενέστερη μεταχείριση από εκείνη της οποίας τυγχάνουν οι εργαζόμενοι που δεν έκαναν χρήση του δικαιώματος αυτού, μπορεί να εμποδίσει την

ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και εξουδετερώνει την εφαρμογή των κανόνων συνυπολογισμού που διατυπώνονται στο άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71.

36 Πράγματι, από τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι το πολωνικό δίκαιο μπορεί ασφαλώς να επιβάλλει ελαχίστη περίοδο εισφορών για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και να καθορίζει τη φύση και το όριο των περιόδων εισφορών που μπορούν ενδεχομένως να ληφθούν υπόψη, αλλά μπορεί να το πράττει υπό την προϋπόθεση μόνον ότι, σύμφωνα με το άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71, οι περίοδοι εισφορών που συμπληρώθηκαν εντός άλλου κράτους μέλους λαμβάνονται υπόψη υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες τις περιόδους που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία.

37 Συνεπώς, οι περίοδοι εισφορών που πραγματοποίησε η S. Tomaszewska εντός οιουδήποτε άλλου κράτους μέλους πρέπει να εξομοιωθούν με τις περιόδους εισφορών που συμπληρώθηκαν στην Πολωνία και, συνεπώς, να περιληφθούν στον υπολογισμό για τον καθορισμό του ορίου του ενός τρίτου που δεν μπορούν να υπερβούν οι περίοδοι μη καταβληθεισών εισφορών σε σχέση με τις περιόδους καταβληθεισών εισφορών.

38 Ως προς το επιχείρημα που προέβαλε η Πολωνική Κυβέρνηση ότι η μη συνεκτίμηση των περιόδων εισφορών που συμπληρώθηκαν εντός άλλων κρατών μελών για τον καθορισμό του ορίου του ενός τρίτου που δεν μπορούν να υπερβούν οι περίοδοι μη καταβληθεισών εισφορών σε σχέση με τις περιόδους καταβληθεισών εισφορών, δικαιολογείται λόγω των διοικητικών δυσχερειών και άλλων πρακτικών προβλημάτων, αρκεί η διαπίστωση ότι το άρθρο 39, παράγραφος 3, ΕΚ δεν δέχεται άλλους περιορισμούς της ασκήσεως του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων από εκείνους που μπορούν να δικαιολογηθούν για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας. Επομένως, εκτός των εν λόγω περιπτώσεων που προβλέπονται ρητώς από τη Συνθήκη, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί κανένα εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις

της 7ης Μαρτίου 1991, C-10/90, Masgio, Συλλογή 1991, σ. I-1119, σκέψη 24, και της 16ης Σεπτεμβρίου 2004, C-400/02, Merida, Συλλογή 2004, σ. I-8471, σκέψη 30).

39 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι, κατά τον καθορισμό της ελάχιστης περιόδου ασφαλίσεως που απαιτεί το εθνικό δίκαιο για την εκ μέρους διακινουμένου εργαζομένου απόκτηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ο αρμόδιος φορέας του οικείου κράτους μέλους πρέπει να λάβει υπόψη, για τον καθορισμό του ορίου που δεν μπορούν να υπερβαίνουν οι περίοδοι μη καταβληθεισών εισφορών σε σχέση με τις περιόδους καταβληθεισών εισφορών, όπως αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους, όλες τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του διακινουμένου εργαζομένου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πραγματοποιήθηκαν εντός άλλων κρατών μελών.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους

που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1992/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, έχει την έννοια ότι, κατά τον καθορισμό της ελάχιστης περιόδου ασφαλίσεως που απαιτεί το εθνικό δίκαιο για την εκ μέρους διακινουμένου εργαζομένου απόκτηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ο αρμόδιος φορέας του οικείου κράτους μέλους πρέπει να λάβει υπόψη, για τον καθορισμό του ορίου που δεν μπορούν να υπερβαίνουν οι περίοδοι μη καταβληθεισών εισφορών σε σχέση με τις περιόδους καταβληθεισών εισφορών, όπως αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους, όλες τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του διακινουμένου εργαζομένου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πραγματοποιήθηκαν εντός άλλων κρατών μελών.

(υπογραφές)